

Vergaderjaar 2016–2017

27 923

Werken in het onderwijs

Nr. 263

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 23 juni 2017

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de brief van 13 april 2017 over het Besluit van 16 maart tot wijziging van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel en het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel BES in verband met de herijking van de bekwaamheidseisen voor leraren en docenten (Kamerstuk 27 923, B/nr. 248).

De vragen en opmerkingen zijn op 9 mei 2017 aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voorgelegd. Bij brief van 22 juni 2017 zijn de vragen beantwoord.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Tellegen

De adjunct-griffier van de commissie,
Bošnjaković

Inhoud	blz.
I Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
Algemeen	2
1. Inhoud en achtergrond van het besluit	2
1.1 De kern van de inhoudelijke wijziging	2
2. Toelichting op het tot stand komen van de bekwaamheidseisen	3
2.1 De herijking van de bekwaamheidseisen	3
3. De beschrijving van de kern en inhoud van het beroep	3
3.1 Inleiding	3
3.2 De verantwoordelijkheid van de leraar	3
4. Proces van tot stand komen	4
5. Gevolgen voor het besluit voor de individuele leraar of docent	4
II Reactie van de Minister	5

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het besluit in verband met de herijking van de bekwaamheidseisen voor leraren en docenten. Op dit moment hebben deze leden geen verdere vragen over dit besluit.

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van het Besluit van 16 maart tot wijziging van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel en het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel BES in verband met de herijking van de bekwaamheidseisen voor leraren en docenten.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de herijking van de bekwaamheidseisen van leraren en docenten. Zij hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van het besluit herijking bekwaamheidseisen onderwijspersoneel.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister en het Besluit van 16 maart tot wijziging van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel en het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel BES in verband met de herijking van de bekwaamheidseisen voor leraren en docenten.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige besluit.

1. Inhoud en achtergrond van het besluit

1.1 De kern van de inhoudelijke wijziging

De leden van de D66-fractie lezen dat tot de kern van de wijziging behoort dat de bekwaamheidseisen concreter en beter toetsbaar moeten worden. Hoe en door wie wordt dit getoetst? Hoe zit het in dit verband met taken van de leraar die moeilijk of niet te meten zijn, bijvoorbeeld het zien en bieden van ontwikkelingsmogelijkheden en kansen aan leerlingen en het zorgen voor een veilige omgeving in de klas en op school, zo vragen zij.

2. Toelichting op het tot stand komen van de bekwaamheidseisen

2.1 De herijking van de bekwaamheidseisen

De leden van de PVV-fractie vragen de Minister in hoeverre leraren zullen worden verplicht rekening te houden met de sociaal-culturele achtergrond van leerlingen in deze herijking ten opzichte van de huidige bekwaamheidseisen.

De leden van de D66-fractie merken op dat digitale vaardigheden zeer beperkt terugkomen in de herijking van de bekwaamheidseisen, terwijl digitale vaardigheden, mediawijsheid en het omgaan en gebruik met digitale leermiddelen steeds belangrijker worden. Biedt de nu opgenomen bekwaamheidseis voldoende waarborg dat leraren zich op het gebied van digitale vaardigheden blijvend zullen ontwikkelen? Waarom is gekozen voor de passieve formulering van deze bekwaamheidseis («kennis heeft van digitale leermaterialen en leermiddelen en de technische en pedagogisch-didactische mogelijkheden en beperken daarvan kent») in plaats van het actief kunnen toepassen van digitale vaardigheden en -leermiddelen, zo vragen zij.

De leden van de SP-fractie vragen of de Minister op overzichtelijke wijze kan weergeven (bijvoorbeeld in tabelvorm) welke wijzigingen er plaatsvinden met het besluit van 16 maart in vergelijking met de bekwaamheidseisen die nu nog gelden.

De leden van de PvdA-fractie hechten eraan dat onderwijsgeevenden zich blijvend scholen om zo hun expertise op peil te houden en daarmee te blijven voldoen aan de voorwaarden voor opname in het lerarenregister. Zij constateren dat de zeven SBL¹-competenties zeker voor het voortgezet onderwijs onvoldoende recht deden aan het belang van de vakinhoudelijke bekwaamheid voor de kwaliteit van het onderwijs en waarderen dan ook dat een verkrampde poging om de nieuwe set bekwaamheidseisen te vertalen naar die zeven competenties, achterwege is gebleven. De driedeling in vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische bekwaamheid doet veel beter recht aan de eisen die men moet stellen aan een goede leraar, zo menen deze leden.

3. De beschrijving van de kern en inhoud van het beroep

De leden van de D66-fractie vragen wat de samenhang is tussen de kerndoelen, de kwalificatiedoelen en de vakinhoudelijke bekwaamheidseisen.

3.1 Inleiding

De leden van de D66-fractie vragen tot welke concrete veranderingen het voorliggende besluit zal leiden bij lerarenopleidingen. Dienen zij hun opleiding aan te passen aan de nieuwe bekwaamheidseisen en op welke termijn gaan ze dit doen? Verder willen deze leden weten wat het betekent voor huidige leraren. Zijn de bekwaamheidseisen in die mate nieuw dat zij zich actief moet laten bijscholen, zo vragen zij.

3.2 De verantwoordelijkheid van de leraar

De leden van de D66-fractie lezen vereisten als: «aanpak in het onderwijs in pedagogische zin blijft aanpassen aan de tijd» en «laat zijn onderwijs met de tijd mee gaan», handelend over de didactiek. Wat wordt hiermee

¹ SBL: Stichting beroepskwaliteit leraren en ander onderwijspersoneel.

bedoeld, ervan uitgaande dat de overheid geen oordeel past over pedagogisch en didactisch handelen, zo vragen zij.

De leden van de PvdA-fractie onderkennen dat de bekwaamheid van docenten in het beroepsonderwijs méér is dan zomaar een aftreksel van de bekwaamheid die docenten in het havo en vwo nodig hebben. Zij constateren ook dat in het vmbo² leraren voor de beroepsgerichte vakken die dichter bij de beroepspraktijk van de bedrijven en instellingen staan, vaak voor de leerlingen een belangrijker meerwaarde vertegenwoordigen, dan leraren die vooral pedagogisch-didactisch bekwaam zijn, maar die minder voeling hebben met de beroepspraktijk. In hoeverre doet dit wijzigingsbesluit beter dan het tot nog toe vigerende besluit recht aan deze overweging? Bestaat er een gevaar dat de bepalingen van artikel 2.6 voor de leraar of docent in het beroepsgerichte onderwijs, dat deze in staat is contacten te onderhouden en benutten met het beroepenveld waarvoor hij opleidt, dat deze verworden tot dode letters, die geen gevolgen hebben voor de onderwijspraktijk? Met andere woorden: betekent hier «in staat zijn» dat de contacten ook daadwerkelijk moeten worden onderhouden en worden benut, zo vragen de leden.

4. Proces van tot stand komen

De leden van de D66-fractie constateren dat de herijking een langdurig traject is geweest. Kan de Minister aangeven wat er sinds 2014 (ter vaststelling voorgelegd aan OCW) is gebeurd en hoe ontwikkelingen na die periode, zoals het lerarenregister, een plek hebben gekregen in het voorliggende besluit, zo vragen de genoemde leden.

De leden zien dat de voorgestelde bekwaamheidseisen ook gelden voor docenten in het mbo. In het mbo is uiteraard ook aansluiting met de arbeidsmarkt van groot belang, evenals specifieke beroepsvaardigheden. Meer dan in het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs geldt hier ook dat er sprake is van zij-instroom van docenten. Vindt de Minister dat de voorgestelde bekwaamheidseisen voldoende oog hebben voor deze specifieke behoeften?

Deze leden lezen in de nota van toelichting dat de MBO Raad positief geadviseerd zou hebben op een voorstel van de Onderwijscoöperatie om de bekwaamheidseisen in het mbo nader te duiden. De MBO Raad³ ontkent echter dat zij hier positief over hebben geadviseerd. Kan de Minister aangeven hoe dit nu precies zit? Waar zouden de aanvullende of vervangende bekwaamheidseisen voor het mbo een plek moeten krijgen, aangezien deze niet in dit besluit zijn opgenomen, zo vragen de leden.

De leden van de GroenLinks-fractie zouden de Minister graag een vraag willen stellen naar aanleiding van de brief van 19 april 2017 van de MBO Raad, alsmede de bijlage bij deze brief, de brief van de MBO Raad van 17 september 2014. Zij vragen de Minister of de mogelijkheden tot zij-instroom beknot worden door de eisen zoals die gesteld worden in de herijking bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. Zij vragen de Minister een reactie te geven op de punten die de MBO Raad in zijn brief benoemd.

5. Gevolgen voor het besluit voor de individuele leraar of docent

De leden van de PvdA-fractie vinden het van groot belang dat mannen en vrouwen die als professional voor de klas staan het lerarenregister niet beschouwen als een bedenksel dat hen van bovenaf is opgelegd, maar ervaren als een eigen waarderingskader voor de kwaliteit die zij in hun onderwijs willen bieden. Dit betekent dat ook lerarenopleidingen

² vmbo: voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs.

³ Zie brief van de MBO Raad van 19 april 2017.

betrokken moeten worden bij het lerarenregister, maar dan wel in de zin dat deze de bekwaamheidseisen moeten aanleren die leraren in de dagelijkse lespraktijk als noodzakelijk ervaren en niet in de zin dat zij met eigen definities van goed leraarschap de instroom van leraren moeten willen modelleren. Deelt de Minister deze visie, zo vragen deze leden.

II Reactie van de Minister

Graag wil ik de leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap danken voor hun inbreng en voor de vragen die zij hebben gesteld. Op de gestelde vragen ga ik hieronder in. Daarbij heb ik de indeling van het verslag als uitgangspunt genomen.

Ter inleiding op de beantwoording schets ik nog even kort het proces rond de aanpassing van de bekwaamheidseisen. Zo legt de wet de verantwoordelijkheid voor het periodiek opstellen van de bekwaamheidseisen bij de beroepsgroep leraren. Zij weten immers als geen ander wat het vergt om leraar te zijn. Dit inzicht is bovendien aan verandering onderhevig.

Daarom stelt de wet de beroepsgroep in de gelegenheid om elke zes jaar de bekwaamheidseisen te herijken. Op basis van uitgebreide consultatierondes legt de beroepsgroep de nieuwe bekwaamheidseisen vast in een voorstel aan het Ministerie van OCW. Na marginale toetsing op uitvoerbaarheid, op betrokkenheid van belanghebbenden tijdens het proces van totstandkoming, op de wettelijke kaders en daarmee op het borgen van de vrijheid van onderwijs, krijgt het voorstel wettelijke status.

Voor deze herijking heeft de Onderwijscoöperatie namens de beroepsgroep van leraren en docenten in het primair onderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet (speciaal) onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (verder: «beroepsgroep») een voorstel opgesteld, in nauwe samenwerking met groepen leraren. Vervolgens heeft zij over dit voorstel advies gevraagd van (vertegenwoordigers van) ouders, schoolbesturen en lerarenopleiders. Na advies van de Onderwijsraad heb ik het voorstel voor de nieuwe bekwaamheidseisen omgezet in onderhavig besluit. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat de lerarenopleiders, onderwijswerkgevers en leraren dit besluit vervolgens gebruiken als ijkpunt om hun werk goed te kunnen doen, zoals beschreven in de paragrafen 2.4.4 en 2.4.5 van de nota van toelichting.

1. Inhoud en achtergrond van het besluit

1.1 De kern van de inhoudelijke wijziging

De leden van de D66-fractie lezen dat tot de kern van de wijziging behoort dat de bekwaamheidseisen concreter en beter toetsbaar moeten worden. Hoe en door wie wordt dit getoetst? Hoe zit het in dit verband met taken van de leraar die moeilijk of niet te meten zijn, bijvoorbeeld het zien en bieden van ontwikkelingsmogelijkheden en kansen aan leerlingen en het zorgen voor een veilige omgeving in de klas en op school, zo willen deze leden weten.

De herijkte bekwaamheidseisen zijn mede getoetst door de Onderwijsraad. In de beoordeling geeft de Onderwijsraad aan dat de eisen beter aansluiten bij de praktijk en (in de vorm van ijkpunten) beter toetsbaar zijn. De bekwaamheidseisen zijn waar nodig meer concreet en specifiek onder woorden gebracht. In paragraaf 2.3.2 van de nota van toelichting is dit met voorbeelden nader toegelicht. Aan de hand van het voorbeeld dat u gebruikt, schrijft dit besluit voor dat lerarenopleiders leraren in staat moeten stellen om aan te kunnen sluiten bij de ontwikkelingsmogelijkheden van hun leerlingen, binnen een veilige leeromgeving. Dit aspect is op grond van de herijkte bekwaamheidseisen integraal onderdeel van de opleiding. Met het verstrekken van het diploma geeft de opleiding aan dat

de leraar aan deze eis voldoet. Eenmaal op school is dit onderwerp van gesprek binnen het lerarenteam en houden leraren hun bekwaamheid bij om dit te kunnen blijven doen. De werkgever ziet er op zijn beurt op toe dat de leraar hieraan invulling geeft, binnen de kaders van het schoolbeleid. Hoe zij dit vervolgens willen praktiseren en toetsen is aan genoemde verantwoordelijken zelf. Tot slot kan de inspectie waarnemen in hoeverre leraren deze bekwaamheden laten zien in de lespraktijk.

2. Toelichting op het tot stand komen van de bekwaamheidseisen

2.1 De herijking van de bekwaamheidseisen

De leden van de PVV-fractie vragen de Minister in hoeverre leraren zullen worden verplicht rekening te houden met de sociaal-culturele achtergrond van leerlingen in deze herijking ten opzichte van de huidige bekwaamheidseisen.

Bij deze herijking is de belangrijkste verandering dat een driedeling is gemaakt naar vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch bekwaam. De kern van het leraarsvak is centraal komen te staan en de eerdere verbinding met (meer algemene) beroeps-«competenties» is daarbij komen te vervallen. De inhoud van de aandachtsgebieden is ongewijzigd gebleven. De herijking van de bekwaamheidseisen ziet dus met name op de opzet en de structuur van de bekwaamheidseisen.

Het was en is de maatschappelijke opdracht van de leraar om elk kind zo goed mogelijk onderwijs te geven, ongeacht de sociaal-culturele achtergrond van het kind. Op grond van de bekwaamheidseisen leert de lerarenopleiding aan toekomstige leraren hoe zij zicht kunnen krijgen op de leefwereld van hun leerlingen en hun sociaal-culturele achtergrond en hoe zij daarmee rekening kunnen houden in hun onderwijs.

Verder houden de bekwaamheidseisen ook rekening met variatie in leerlingpopulatie, zodat leraren onderscheid kunnen maken tussen het jonge en het oudere kind en de (jong)volwassene. Zo stellen de pedagogische bekwaamheidseisen dat de leraar zijn onderwijs afstemt op de leerling in het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is. Dit betekent bijvoorbeeld dat een leraar basisonderwijs die lesgeeft aan het jonge kind, daarvoor toegerust zal moeten zijn. Hij dient onder meer bekend te zijn met ontwikkelings- en opvoedingstheorieën van het jonge en oudere kind en in staat te zijn hieraan consequenties te verbinden voor zijn handelen. Een docent beroepsgericht onderwijs zal zijn onderwijs moeten afstemmen op de variatie van zijn leerling-/deelnemerspopulatie.

De leden van de D66-fractie vragen of de nu opgenomen bekwaamheidseisen voldoende waarborg bieden zodat leraren zich op het gebied van digitale vaardigheden blijvend zullen ontwikkelen? Waarom is gekozen voor de passieve formulering van deze bekwaamheidseis («kennis heeft van digitale leermaterialen en leermiddelen en de technische en pedagogisch-didactische mogelijkheden en beperken daarvan kent») in plaats van het actief kunnen toepassen van digitale vaardigheden en -leermiddelen, zo willen deze leden weten.

De nieuwe bekwaamheidseisen bieden hiervoor voldoende waarborg. Ze zijn namelijk ingedeeld in de drieslag kennen, doen en houding. Naast het kennis hebben van digitale leermaterialen en leermiddelen moet de leraar volgens de bekwaamheidseisen ook doelmatig gebruik kunnen maken van de beschikbare digitale leermaterialen en media. De opdracht uit de bekwaamheidseisen gaat vervolgens verder dan alleen het kennen en kunnen en ziet ook op de professionele houding van leraren ten aanzien van digitale vaardigheden. Leraren moeten de kennis en kunde integraal

kunnen toepassen in de lespraktijk waarbij de leraren steeds de pedagogisch didactische en vakinhoudelijke keuzes maken. Zie ter illustratie de opbouw in artikel 2.11 van het besluit (Stb. 2017, nr. 148). Het is aan de leraar om te bepalen wat werkt in welke situatie. Dit vereist dat leraren hun digitale vaardigheden blijvend ontwikkelen.

De leden van de SP-fractie vragen of de Minister op overzichtelijke wijze kan weergeven (bijvoorbeeld in tabelvorm) welke wijzigingen er plaatsvinden met het besluit van 16 maart in vergelijking met de bekwaamheidseisen die nu nog gelden.

Zoals aangegeven ligt het zwaartepunt van de wijziging niet zozeer op de inhoud, maar in de opzet en structuur van de bekwaamheidseisen (zie paragraaf 2.3.2 van de nota van toelichting), waarbij:

- de verbinding met de competenties is komen te vervallen en er een driedeling vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch bekwaam is gemaakt;
- de formulering meer concreet en specifiek is gemaakt, omdat de huidige bekwaamheidseisen te algemeen, voor meerdere uitleg vatbaar en moeilijk toetsbaar zijn.

Kortgezegd zijn de algemene beroepscompetenties vervangen door bekwaamheidseisen die het leren door de leerling centraal stellen. Deze wijziging in de opzet en structuur maakt het moeilijk om de huidige set bekwaamheidseisen één op één te vergelijken met de nieuwe bekwaamheidseisen. Wel is globaal aan te geven hoe de opzet van de bekwaamheden zich verhoudt tot de opzet van de competenties. Omdat de bekwaamheidseisen uit de competenties gelicht zijn, zijn sommige competenties te plaatsen bij meerdere bekwaamheden. Onderstaande tabel is dus geen «was-wordt» tabel, maar een globale weergave van de relatie tussen de oude en de nieuwe bekwaamheidseisen:

Bekwaamheid	<i>Bepalingen nieuw</i>	Competentie	<i>Bepalingen oud</i>
Vakinhoudelijk	Hoofdstuk 2, Titel 2	Vakinhoudelijke en didactische	Artikelen 2.6, 2.15, 2.24
		Samenwerken met collega's	Artikelen 2.8, 2.17, 2.26
Vakdidactisch	Hoofdstuk 2, Titel 3	Vakinhoudelijke en didactische	Artikelen 2.6, 2.15, 2.24
		Organisatorische	Artikelen 2.7, 2.16, 2.25
		Samenwerken met collega's	Artikelen 2.8, 2.17, 2.26
		Reflectie en ontwikkeling	Artikelen 2.10, 2.19, 2.28
Pedagogisch	Hoofdstuk 2, Titel 4	Interpersoonlijke	Artikelen 2.4, 2.13, 2.22,
		Pedagogische	Artikelen 2.5, 2.14, 2.23
		Samenwerken met collega's	Artikelen 2.8, 2.17, 2.26
		Samenwerken met de omgeving	Artikelen 2.9, 2.18, 2.27
		Reflectie en ontwikkeling	Artikelen 2.10, 2.19, 2.28

3. De beschrijving van de kern en inhoud van het beroep

De leden van de D66-fractie vragen tot welke concrete veranderingen het voorliggende besluit zal leiden bij lerarenopleidingen. Dienen zij hun opleiding aan te passen aan de nieuwe bekwaamheidseisen en op welke termijn gaan ze dit doen, zo willen deze leden weten.

De bekwaamheidseisen zijn een ijkpunt voor de lerarenopleidingen, die krachtens de Wet op het Hoger en Wetenschappelijk onderwijs de verantwoordelijkheid hebben om op basis van deze eisen nader invulling te geven aan hun specifieke opleiding(en). Aanpassingen zoals deze zijn reeds onderdeel van hun werkpraktijk. De vertegenwoordigers van lerarenopleidingen zijn op de hoogte gehouden van deze herijking. Zij hebben aangegeven dat veel lerarenopleidingen zich inmiddels al richten op de herijkte set bekwaamheidseisen.

Verder willen de leden van de D66-fractie weten wat de nieuwe set bekwaamheidseisen betekent voor huidige leraren. Zijn de bekwaamheidseisen in die mate nieuw dat zij zich actief moet laten bijscholen, zo vragen deze leden.

De herijking van de bekwaamheidseisen is in hoofdzaak een verduidelijking, die op zichzelf geen aanleiding vormt voor extra bijscholing. Van leraren wordt al verwacht dat zij hun vak bijhouden. Wel vormen deze bekwaamheidseisen concretere ijkpunten voor leraren bij het kiezen van passende nascholingsactiviteiten. Met de komst van het verplichte lerarenregister in 2018 maken leraren zichtbaar dat zij hun vak bijhouden. De herregistratiecriteria die hiervoor worden opgesteld, bouwen daarbij voort op deze set bekwaamheidseisen.

3.2 De verantwoordelijkheid van de leraar

De leden van de D66-fractie lezen vereisten als: «aankpak in het onderwijs in pedagogische zin blijft aanpassen aan de tijd» en «laat zijn onderwijs met de tijd mee gaan», handelend over de didactiek. Wat wordt hiermee bedoeld, ervan uitgaande dat de overheid geen oordeel past over pedagogisch en didactisch handelen, zo willen deze leden weten.

De bedoeling van genoemde bekwaamheidseisen is het onderwijs voldoende actueel te houden. Uw fractie wijst er terecht op dat de overheid geen oordeel past over pedagogisch en didactisch handelen. Krachtens de wet is het aan de lerarenopleidingen om ervoor te zorgen dat leraren in staat zijn het onderwijs in pedagogische zin aan te passen aan de tijd. Vervolgens is het aan de leraren om hun bekwaamheid op peil te houden in de school op een manier die aansluit bij de kwaliteitseisen die de beroepsgroep via het register stelt en die past bij het schoolbeleid, waarvoor het bevoegd gezag de eindverantwoordelijkheid draagt.

De leden van de PvdA-fractie constateren ook dat in het vmbo leraren voor de beroepsgerichte vakken die dichter bij de beroepspraktijk van de bedrijven en instellingen staan, vaak voor de leerlingen een belangrijker meerwaarde vertegenwoordigen, dan leraren die vooral pedagogisch-didactisch bekwaam zijn, maar die minder voeling hebben met de beroepspraktijk. In hoeverre doet dit wijzigingsbesluit beter dan het tot nog toe vigerende besluit recht aan deze overweging? Deze leden vragen of er een gevaar bestaat dat de bepalingen van artikel 2.6 van dit besluit voor de leraar of docent in het beroepsgerichte onderwijs, dat deze in staat is contacten te onderhouden en benutten met het beroepenveld waarvoor hij opleidt, dat deze verworden tot dode letters, die geen gevolgen hebben voor de onderwijspraktijk? Met andere woorden: betekent hier «in staat zijn» dat de contacten ook daadwerkelijk moeten worden onderhouden en worden benut, zo vragen deze leden.

Ten opzichte van de oude set, maken de herijkte bekwaamheidseisen een expliciet onderscheid tussen meer algemene eisen die voor alle leraren gelden en eisen die zich richten op docenten die hun leerlingen of deelnemers voorbereiden op de beroepspraktijk. De bepaling die uw

fractie daarbij aanhaalt is hier een mooi voorbeeld van. In de vakinhoudelijke eisen wordt gesteld dat de leraar zijn kennis van de beroepen waarvoor hij opleidt actueel moet houden. Onder andere daarvoor onderhouden leraren de contacten met het beroepenveld. In de afgelopen periode zijn er ook lerarenopleidingen gestart met een specialisatie voor docenten in het (v)mbo. Lerarenopleidingen stellen leraren in staat om aan deze bekwaamheidseisen te voldoen, zodat zij gericht les kunnen geven in het beroepsgericht onderwijs.

Het praktiseren en onderhouden van deze bekwaamheid is aan de leraren. Het bevoegd gezag van een onderwijsinstelling die voorbereidt op of opleidt tot deelname aan de beroepspraktijk heeft met deze bekwaamheidseisen bovendien houvast om zijn leraren en hun opleiders aan te spreken op het onderhouden en benutten van deze contacten met het beroepenveld.

4. Proces van tot stand komen

De leden van de D66-fractie vragen of de Minister kan aangeven wat er sinds 2014 (ter vaststelling voorgelegd aan OCW) is gebeurd en hoe ontwikkelingen na die periode, zoals het lerarenregister, een plek hebben gekregen in het voorliggende besluit, zo vragen de genoemde leden.

Op verzoek van uw fractie geef ik hierbij een samenvatting van wat er is gebeurd sinds het voorstel in 2014 aan OCW is aangeboden. De beroepsgroep heeft het herijkte voorstel in het najaar van 2014 ingediend. OCW heeft vervolgens marginaal getoetst. Onderdeel daarvan was een consultatie van de betrokken partijen. Verder zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de leraren godsdienstig- en humanistisch vormingsonderwijs, met als doel de bekwaamheidseisen ook voor deze leraren te laten gelden (paragraaf 6 van de nota van toelichting). Het advies is omgezet in een besluit en er is een nota van toelichting geschreven. Dit is een redactieslag vanuit OCW, die in dit geval nauw is afgestemd met de beroepsgroep. Het wijzigingsbesluit verloopt via een zogenaamd AMvB-traject. De stappen daarin zijn: uitvoeringstoets, interdepartementale afstemming, ministerraad, advies Raad van State en nader rapport. Na publicatie in het Staatsblad volgt nahang en inwerking-treding.

De bekwaamheidseisen worden periodiek herijkt. Dit proces staat los van de totstandkoming van de wet op het lerarenregister, waarvan de wording weliswaar in de tijd overlapt. Inhoudelijk hebben de bekwaamheidseisen wel een relatie met het register. De wet op het lerarenregister geeft aan dat de bekwaamheidseisen bij het opstellen van de herregistratiecriteria voor het lerarenregister in acht worden genomen. Het een bouwt dus voort op het ander. Nu de herijkte bekwaamheidseisen gereed zijn, kunnen deze als uitgangspunt dienen voor het opstellen van herregistratiecriteria voor het lerarenregister.

De leden van de D66-fractie zien dat de voorgestelde bekwaamheidseisen ook gelden voor docenten in het mbo. In het mbo is uiteraard ook aansluiting met de arbeidsmarkt van groot belang, evenals specifieke beroepsvaardigheden. Meer dan in het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs geldt hier ook dat er sprake is van zij-instroom van docenten. Vindt de Minister dat de voorgestelde bekwaamheidseisen voldoende oog hebben voor deze specifieke behoeften?

De voorgestelde bekwaamheidseisen gelden inderdaad ook voor het mbo, net als de huidige bekwaamheidseisen. Een van de doelstellingen van bekwaamheidseisen is juist het mogelijk maken van zij-instroom. De bekwaamheidseisen dienen immers als ijkpunten voor het bevoegd gezag

om vast te stellen of een toekomstige leraar hieraan kan voldoen (het zogeheten geschiktheidsoordeel). In antwoord op de vraag van de leden van de PvdA-fractie over leraren in het beroepsgerichte onderwijs heb ik toegelicht dat deze herijkte bekwaamheidseisen meer tegemoet komen aan de specifieke behoefte van het (voorbereidend) beroepsonderwijs dan de huidige eisen.

De leden van de D66-fractie lezen in de nota van toelichting dat de MBO Raad positief geadviseerd zou hebben op een voorstel van de Onderwijscoöperatie om de bekwaamheidseisen in het mbo nader te duiden. De MBO Raad⁴ ontkent echter dat zij hier positief over hebben geadviseerd. Deze leden vragen of de Minister kan aangeven hoe dit nu precies zit? Voorts vragen de leden van de D66-fractie waar de aanvullende of vervangende bekwaamheidseisen voor het mbo een plek zouden moeten krijgen, aangezien deze niet in dit besluit zijn opgenomen. De leden van de GroenLinks-fractie hebben een vraag naar aanleiding van de brief van 19 april 2017 van de MBO Raad, alsmede de bijlage bij deze brief, de brief van de MBO Raad van 17 september 2014. Zij vragen de Minister of de mogelijkheden tot zij-instroom beknot worden door de eisen zoals die gesteld worden in de herijking bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. Zij vragen de Minister een reactie te geven op de punten die de MBO Raad in zijn brief benoemt.

Advies MBO Raad

Mogelijk kan uit de toelichting worden afgeleid dat de MBO Raad tevreden is met de herijkte bekwaamheidseisen. Dat is niet zo. Zoals in de toelichting is aangegeven wenst de MBO Raad een specifieke set bekwaamheidseisen voor mbo-docenten. Tussen de MBO Raad en de Onderwijscoöperatie is vervolgens overleg gevoerd over de gedetailleerdheid van de bekwaamheidseisen. Een aparte set bekwaamheidseisen kan er namelijk toe leiden dat de uitwisselbaarheid van leraren en docenten tussen sectoren wordt beperkt. Mede om die reden is uiteindelijk afgezien van een aparte set bekwaamheidseisen. De Onderwijscoöperatie heeft daarbij wel aan de MBO Raad toegezegd dat zij de MBO Raad zal ondersteunen bij het nader duiden van de bekwaamheidseisen voor docenten in het mbo, zonder dat daarbij de benoembaarheid van personeel, de beweeglijkheid van dat personeel op de arbeidsmarkt en de structuur van de lerarenopleidingen in het geding komen. Dit heeft inmiddels plaatsgevonden, maar laat onverlet dat de MBO Raad blijft pleiten voor specifieke bekwaamheidseisen voor de eigen sector. Hieronder ga ik nader in op de punten van de MBO Raad.

Reactie op aandachtspunten MBO Raad

Samen met de beroepsgroep en de Onderwijsraad ben ik van mening dat de herijkte eisen goed aansluiten op het eigen karakter van het (voorbereidend) middelbaar beroepsonderwijs. Ook de MBO Raad constateert dat de herijkte bekwaamheidseisen meer herkenbaar dan de nu geldende eisen zijn toegesneden op de specifieke elementen van het beroepsonderwijs. Zie ook mijn antwoord op de vraag van de PvdA-fractie in paragraaf 3.2. over het belang van het contact met het beroepenveld, dat in de herijkte bekwaamheidseisen expliciet is opgenomen. Toch vindt de MBO Raad dat de herijkte bekwaamheidseisen niet ver genoeg gaan en stelt zij dat er wettelijke eisen nodig zijn, specifiek gericht op het mbo. De MBO Raad noemt daarbij: de context van het beroepenveld, de grote variatie aan leerlingen, het werken in teams en het werk- en denkniveau van de docent.

⁴ Zie brief van de MBO Raad van 19 april 2017.

Ik heb de MBO Raad destijds al aangegeven dat ik de wens voor een aparte set mbo-eisen om verschillende redenen niet deel. Ten eerste voldoet het voorstel van de beroepsgroep aan de wettelijke eis van brede minimum kwaliteitsnormen. Een specifieke set voor het mbo zou de brede benoembaarheid van leraren over de onderwijssectoren heen te zeer inperken, hetgeen nadelige consequenties heeft voor de toch al bescheiden mbo-arbeidsmarkt. Dit acht ik bijzonder onwenselijk. Ten tweede is een dergelijke structuurwijziging van de lerarenopleidingen niet nodig. Er zijn immers al verschillende maatregelen in gang gezet om de opleidingen voor docenten voor het beroepsonderwijs beter af te stemmen op het lesgeven op het (v)mbo. Ik noem er enkele:

- invoering afstudeerrichting beroepsonderwijs;
- invoering educatieve minor voor studenten aan vakbachelors;
- invoering kwaliteitskader voor zij-instroomtrajecten;
- samenwerkingsverbanden tussen mbo-instellingen en lerarenopleidingen.

Het kunnen lesgeven aan de diverse leerlingpopulatie op het (v)mbo is daarbij onderdeel van de herijkte bekwaamheidseisen.

Ten derde krijgt de nadere duiding al een plek binnen de onderwijsinstellingen. Werkgevers kunnen nu al aanvullende eisen stellen.

Bijvoorbeeld functie-eisen, die functiedifferentiatie mogelijk maken, competentieprofielen, of eisen aan het werken met teams die passen bij het onderwijskundig concept van de instelling. Overige aanpassingen, kan de leraar desgewenst zelf oppakken en ontwikkelen in zijn verdere loopbaan.

5. Gevolgen voor het besluit voor de individuele leraar of docent

De leden van de PvdA-fractie vinden het van groot belang dat mannen en vrouwen die als professional voor de klas staan het lerarenregister niet beschouwen als een bedenksel dat hen van bovenaf is opgelegd, maar ervaren als een eigen waarderingskader voor de kwaliteit die zij in hun onderwijs willen bieden. Dit betekent dat ook lerarenopleidingen betrokken moeten worden bij het lerarenregister, maar dan wel in de zin dat deze de bekwaamheidseisen moeten aanleren die leraren in de dagelijkse lespraktijk als noodzakelijk ervaren en niet in de zin dat zij met eigen definities van goed leraarschap de instroom van leraren moeten willen modelleren. Deelt de Minister deze visie, zo vragen deze leden.

Het ervaren van eigenaarschap door de leraren is van wezenlijk belang voor een goede werking van het register. Dat ben ik zeer met u eens. Het is immers het kwaliteitssysteem dat gevoed wordt door de professionals zelf. Daarom is de verantwoordelijkheid van de beroepsgroep daar waar het gaat om het opstellen zowel van het voorstel voor de bekwaamheidseisen als dat voor de herregistratiecriteria expliciet vastgelegd in de wet. Met de bekwaamheidseisen omschrijven leraren wat ervoor nodig is om in het register te komen en met de herregistratiecriteria geven zij aan wat ervoor nodig is om in het register te blijven. Het zijn de leraren zelf, en dus niet de werkgevers en ook niet de politiek, die het beste weten wat iemand in huis moet hebben om voor de klas te kunnen staan. Om die reden vind ik het ook van belang om het voorliggende voorstel voor de bekwaamheidseisen van de beroepsgroep over te nemen.